

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

Mart 2020
Cilt 5, Sayı 1

March 2020
Volume 5, Issue 1

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Mart 2020, Cilt 5, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research

March 2020, Volume 5, Issue 1

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Kurulu

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT
Doç. Dr. Dr. Serpil ÖZDEMİR
Doç. Dr. Gülden TÜM
Doç. Dr. Nevin AKKAYA
Doç. Dr. Özlem BAŞ
Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Burcu ÇABUK
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU
Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Editorial Board

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Assoc. Prof. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL
Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Assoc. Prof. Dr. Burçin GÖKKURT
Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKKAYA
Assoc. Prof. Dr. Özlem BAŞ
Assoc. Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR
Assoc. Prof. Dr. Süleyman Erkam SULAK
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Aysun Nüket ELÇİ
Dr. Burcu ÇABUK
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU
Dr. Gülenaz ŞELÇUK
Dr. Menekşe ESKİCİ
Dr. Oğuzhan KURU
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN

Dil Uzmanı

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Doç. Dr. Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Arzu ÇEVİK
Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Philologist

Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI
Assoc. Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR
Dr. Arzu ÇEVİK
Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Yabancı Dil Sorumlusu

Doç. Dr. Gülden TÜM
Doç. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Foreign Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ
Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
06590 ANKARA - TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
06590 ANKARA - TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr
sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research (J-LERA) is an international refereed journal published three times a year. The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER

Kapak: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK-Dr. Barış ÇUKURBAŞI

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 1

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. A. Gani ARIKAN, Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali MEYDAN, Nevşehir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Osman ALAKUŞ, Dicle Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali Ulvi YILMAZER, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ali YAKICI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Asuman DUATEPE PAKSU, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Asuman Seda SARACALOĞLU, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Christina FREI, University of Pennsylvania, USA
Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Emre ÜNAL, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA
Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Erol DURAN, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Jack C RICHARDS, University of Sydney, Avustralia
Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Levent MERCİN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Liudmila LESCHEVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen University, France
Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Gazi Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Merih Tekin BENDER, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nergis BİRAY, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nesrin İŞİKOĞLU ERDOĞAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Perihan YALÇIN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Pınar GİRMEK, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Selma YEL, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serdar TUNA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE Emekli Öğretim Üyesi, Türkiye
Prof. Dr. Süleyman İNAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şahin KAPIKIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tahir KODAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Todd Alan PRICE, National-Louis University, USA
Prof. Dr. Tom GILLPATRICK, Portland State University, USA
Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
Assoc. Prof. Dr. Apollinaria AVRUTINA, St. Petersburg State University, Russia
Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK
Assoc. Prof. Dr. Elza SEMEDOVA, Khazar University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE, Vilnius University, Lithuania
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDI, University of Exeter, UK
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASIMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Spartak KARDIU, Tiran University, Albania
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU, Tiran University, Albania
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aydın ZOR, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bilge AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Demet GİRGIN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Duygu UÇGUN, Ömer Halis Demir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Salim PİLAV, Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Zafer TANGÜLÜ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. A. Işıl ULUÇAM-WEGMANN, Universität Duisburg-Essen, Deutschland
Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA
Dr. Hanane BENALI, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Dr. Nurcan KÖSE, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Dr. Ulaş KAYAPINAR, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 1

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 1

Bu Sayının Hakemleri (Referees of This Issue)

- Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL, Necmettin Erbakan Üniversitesi
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Döndü Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Semiha KULA ÜNVER, Dokuz Eylül Üniversitesi
Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi
Doç. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University
Dr. Ahmet Berk ÜSTÜN, Bartın Üniversitesi
Dr. Aysun Nüket ELÇİ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Barış ÇUKURBAŞI, Bartın Üniversitesi
Dr. Buket Özüm BÜLBÜL, Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Dr. Menekşe ESKİCİ, Kırklareli Üniversitesi
Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN, Bartın Üniversitesi

Değerli Okuyucular,

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Mart 2020 sayısını sunmaktan mutluluk duyuyoruz. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) olarak 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınladığımız Dergimizin amacı, eğitim ve araştırma alanına bilimsel katkı sağlamaktır. Bunun için kuramsal ve uygulamalı çalışmaları yayınlama, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşma, yeni bilgiler üretilmesine ortam hazırlama çalışmalarına öncelik verilmektedir.

Dergimizin Bilim Kurulu yurt içi ve yurt dışında görevli akademisyenlerin katkılarıyla giderek güçlenmektedir. Akademik kalitesinden ödün vermeden yayın hayatına devam eden Dergimizin hazırlanmasında emeği geçen bütün editör, yazar ve hakemlere teşekkür ediyoruz.

Yılda üç sayı olarak yayınlanan Dergimiz çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmakta ve çok sayıda atıf almaktadır. 2019 yılı SOBİAD etki faktörü 0,3 olan Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin bu sayısında eğitimle ilgili 5 bilimsel araştırmaya yer verilmiştir.

Dergimiz, eğitim ve araştırma alanına yönelik makalelerin yanı sıra disiplinler arası akademik çalışmaların yer aldığı seçkin bir yayın olarak okuyucularla buluşmaya devam edecektir.

Dergimizin eğitim ve araştırma alanına katkıları getirmesini diliyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 5, Sayı 1
The Journal of Limitless Education and Research, Volume 5, Issue 1

İÇİNDEKİLER

Makale Türü: Araştırma

Firdevs GÜNEŞ

Çocuk Tekerlemeleri
Nursery Rhymes 1-21

Erdem HAREKET, Serhat ALTIOK, Mehmet KUCUKCENE, Mehmet UCGUL

The Process of Computer Animation Design and Development for Education of
Children's Rights: The Effects on Attitudes and Awareness towards Children's
Rights 22-55

İbrahim Halil YURDAKAL

Ortaokul Öğrencilerinin Teneffüs Sürelerine İlişkin Görüşleri
Secondary School Students' Views on the Play Time 56-72

İsa BOZ, Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ

İlköğretim Matematik Dersine İlişkin Tutum, Kaygı ve Öz Yeterlilik ile İlgili Yapılan
Deneysel Araştırmalar
Experimental Researches That Were Conducted Regarding Attitude, Anxiety and
Self Sufficiency in Primary School Mathematics Lesson 73-89

Sibel BİLGİLİ, Rabia Nur ÖNDEŞ, Alper ÇILTAŞ

Matematik Öğretmenlerinin Matematiksel Modelleme Etkinliklerini Oluşturma ve
Çözme Süreçlerinin İncelenmesi
The Investigation of Creation and Solving Processes of Mathematical Modeling
Activities of Mathematics Teachers 90-108

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 5, Sayı 1, 1-21
The Journal of Limitless Education and Research
Volume 5, Issue 1, 1-21

DOI: 10.29250/sead.685541

Gönderilme Tarihi:06.02.2020

Makale Türü: Araştırma

Kabul Tarihi:13.03.2020

Çocuk Tekerlemeleri

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, firdevs.gunes@gmail.com

Özet: Günümüzde oyunla öğrenme yaklaşımı açısından tekerlemelerin önemli bir yeri vardır. Tekerleme masal, hikâye, halk tiyatrosu gibi edebi ürünlerde, çocuk oyunları ve günlük yaşamda kullanılan kafiyeli ve ritmik sözlerdir. Masalların giriş kısımlarında dinleyicilerin dikkatini çekmek, çocuk oyunlarında ise ebe veya grup liderini seçmek için söylenmektedir. Masal, oyun (çocuk) ve zor söylenen tekerleme gibi türlere ayrılmaktadır. Bunların içinde en zengini çocuk tekerlemeleridir. Çocuk tekerlemelerinin uzun ve zengin bir geçmişi vardır. Eskiden çocuk tekerlemeleri denilince daha çok oyun aracı akla geliyordu. Günümüzde bu anlayış değişmiş, çocuk tekerlemelerinin eğitici yönü öne çıkmıştır. Çoğu ülkede çocukların dil, zihinsel, sosyal ve fiziksel becerilerini geliştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Okul öncesi ve ilkökul programları ile ders kitaplarında çeşitli tekerlemelere yer verilmektedir. Araştırmalarda tekerlemelerin çocukları sosyalleştirme, güven verme ve güdüleme rollerine vurgu yapılmaktadır. Ayrıca çocukların dil, zihinsel, sosyal ve fiziksel becerileri geliştirmeye yararları dile getirilmektedir. Eğitim sürecinde ise tekerlemelerle çocukların iyi okuyucu olma, kendilerini geliştirme, yaşam boyu öğrenme ve geleceğe yön vermeleri üzerinde durulmaktadır. Bu amaçla ders kitaplarındaki tekerlemeler özenle seçilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk tekerlemeleri, eğitim, oyun.

Nursery Rhymes

Abstract: Today, rhymes have an important place in terms of game learning approach. Rhymes are rhythmic and rhythmic words used in literary products such as fairy tales, stories, folk theater, children's games and daily life. It is said to attract the attention of the audience at the entrance of the fairy tales and to choose the midwife or group leader in the children's games. The fairy tale is divided into types such as play (child) and hard-to-say rhyme. The richest child rhymes are among them. Child rhymes have a long and rich history. When we talked about nursery rhymes in the past, more game tools came to mind. Today, this understanding has changed and the educational aspect of child rhymes has come to the fore. It is used in most countries to improve children's language, mental, social and physical skills. There are various rhymes in preschool and primary school programs and textbooks. Research emphasizes the role of rhymes in socializing, reassuring and motivating children. In addition, the benefits of children to develop language, mental, social and physical skills are expressed. In the education process, it is emphasized that nursery rhymes, children become good readers, develop themselves, lifelong learning and shape the future. For this purpose, rhymes in textbooks are carefully selected.

Keywords: Nursery rhymes, education, game

Künyesi: Güneş, F. (2020). Çocuk tekerlemeleri. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 5 (1), 1-21. DOI: 10.29250/sead.685541

Yazar Orcid No: 0000-0002-9449-8617

1. Giriş

Eğitim, geçmişi öğreten ve bireyleri geleceğe hazırlayan en önemli alanlardan biridir. Bu amaçla çocuk ve gençlere çeşitli bilgi, beceri ve tutumlar kazandırılmakta, özellikle 21. yüzyılın becerileri üzerinde durulmaktadır. Bunlar öğrenmeyi öğrenme, uygulamayı öğrenme, kendini geliştirmeyi öğrenme ve birlikte yaşamayı öğrenme başlıkları altında toplanmaktadır. Geleceğin anahtar becerileri de denilen bu becerileri öğrencilere kazandırmak için çeşitli yaklaşım ve yöntemler uygulanmaktadır. Bunlar yapılandırıcı yaklaşım, beceri ve etkinlik yaklaşımı, öğrenci merkezli eğitim, hayat boyu öğrenme, aktif öğrenme gibi sıralanmaktadır. Son yıllarda 'oyunla öğrenme' yaklaşımı gibi yeni yaklaşımlar da gündeme gelmektedir. Bu yaklaşımda öğrencilerde etkili ve kalıcı öğrenmeyi sağlamak için çeşitli oyunlardan yararlanılmaktadır. Derslerde öğrenme ve oyun etkinlikleri birleştirilmekte, öğrenciler eğlenerek öğrenmektedir.

Oyun, çocukların zevk aldıkları ve severek oynadıkları bir etkinliktir. Bu etkinlikler uzun yıllar ders dışı etkinlik olarak sayılmış ve eğitim sürecinde yer verilmemiştir. Bu nedenle okul kitapları ve derslerde oyundan bahsedilmemiştir. Oysa günümüz eğitim yaklaşımlarında çocukların aktif öğrenmeleri için eğitici oyunlardan yararlanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Jean Piaget, Jérôme Bruner, Lev Vygotsky ve Donald Winnicott gibi bilim adamları oyunun çocukların zihinsel ve fiziksel gelişiminde etkili olduğuna dikkat çekmektedirler. Bu konuda yapılan araştırmalarda ise oyunun çocukların gelişiminde önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeler üzerine oyunla öğrenme yaklaşımı giderek yayılmakta, eğitim programları ve ders kitaplarında sık sık karşımıza çıkmaktadır. Bu uygulama sonucu eğitimde başarının artması beklenmektedir.

Oyunla öğrenme yaklaşımının ana amacı öğrencilerin derslere aktif olarak katılmaları ve etkili öğrenmelerini sağlamaktır. Bu nedenle oyun amaç değil etkili öğrenme aracı olmaktadır. Oynarken öğrenme yerine öğrenirken oynamaya ağırlık verilmektedir. Bir başka ifadeyle "*oyun içinde eğitim*" değil "*eğitim içinde oyun*" üzerinde durulmaktadır. Bu süreçte eğitici oyunlar yer verilmektedir. Bunlar öğrencilere çeşitli bilgi ve becerileri kazandırmayı amaçlayan oyunlardır. Eğitici oyunlar öğrencilerde çeşitli becerileri geliştirmeye katkı sağlamaktadır. Bunlar dikkat yoğunlaştırma, bilgileri keşfetme, aktif öğrenme, düşünme, araştırma, uygulama, sorgulama, etkili iletişim kurma, rol paylaşma, kurallara uyma gibi sıralanmaktadır. Araştırmalara göre oyunla öğrenme yaklaşımı her düzeydeki öğrencilerde etkili olmaktadır (Güneş,2015,s.775).

Günümüzde çocukların eğlenerek öğrenmesini sağlamak amacıyla okullarda masal, hikâye, bilmece, bulmaca, sayımaca, tekerleme gibi çeşitli etkinliklere yer verilmektedir. Bunlardan biri de tekerlemelerdir. Tekerlemeler hem oyun hem de eğitim amaçlı ele alınmaktadır. Çocukların dil ve zihinsel becerileri yanında sosyalleşme, kendilerine güvenme ve okul çalışmalarına güdülenmeleri için kullanılmaktadır. Özellikle ilkokuma yazma öğretimi, matematik öğretimi gibi derslerde temel düzey becerileri geliştirmeye önemli katkılar sağlamaktadır.

1.1.Tekerleme Nedir?

Tekerleme, bazı edebi ürünlerde, çocuk oyunlarında ve günlük yaşamda kullanılan ölçülü ve kafiyeli sözlerdir. Masal, hikâye, bilmece ve halk tiyatrosunda gibi türlerde tekerlemelere yer verilmektedir. Masalların giriş kısımlarında dinleyici veya okuyucunun dikkatini çekmek için kullanılmaktadır. Günlük yaşamda ve çocuk oyunlarında ise neşeli vakit geçirmek, çocukların konuşma becerisini geliştirmek, oyunlarda ebe veya grup liderini seçmek için söylenmektedir.

Tekerleme ile ilgili günümüze kadar çeşitli tanım ve açıklamalar yapılmıştır. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlükte; "*Tekerleme işi, hazır basmakalıp söz, Birbiriyle uyumlu hazır söz kalıbı, Masalların genellikle başında kullanılan "Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde" gibi uyaklı giriş veya ara sözler, Saz şairleri arasında yapılan deyiş yarışı, Orta oyununda, özellikle Kavuklunun kullandığı sözler,*" olarak verilmektedir. Bu açıklamadan tekerlemenin, birbiriyle uyumlu hazır söz kalıpları olduğu, çocuk ve yetişkinler tarafından söylendiği, masalların girişinde, saz şairlerinin deyiş yarışında ve orta oyununda kullanıldığı ortaya çıkmaktadır.

Yabancı kaynaklardaki açıklamalar incelendiğinde, tekerlemelerin daha çok çocuklara yönelik ele alındığı görülmektedir. Örneğin Larousse Sözlüğünde tekerleme; *basit ve ritmik çocuk şiirleri, hece sayısı belirli, kolay ezberlenen çocuk şarkıları, çocuklar tarafından oyunda eş veya ebe gibi rol alacakları belirlemek için söylenen sözler*, olarak verilmektedir. Eğitim sözlüklerinde ise tekerleme "*oyunda belirli bir rol alacak kişiyi belirtmek için kullanılan veya söylenen çocuksu şarkılar*" olarak açıklanmaktadır (Cuq, 2003).

Marie-Claire Bruley (1984) tekerlemeyi, "*dilin ses, hece ve kelimeleriyle oynanan bir oyun*" olarak tanımlamaktadır (Chahinez,2015). Grandcoin-Joly'e (2008) göre tekerleme "*sözlü kısa şiir, geleneksel şiir, oyunda kimin ebe olduğunu belirlemek için kullanılan bir formül, kısa bir hikâye, sihirli bir formül, sesler ve kelimelerle oynanan bir oyun, ne şiir ne de şarkı, az ya da çok kafiyeli ve ritmik sözlerdir.*" Bazı kaynaklarda ise tekerlemelerin çocukların gelişiminde çeşitli

işlevleri yerine getirdiği, genç nesillere kültür aktarma görevini üstlendiğini ve kültürel bir miras oluşturduğu, vurgulanmaktadır (Cuq, 2003; Grandcoin-Joly, 2008).

Görüldüğü gibi yabancı kaynaklarda tekerleme daha çok çocuklara yönelik şiir, şarkı, sesler ve kelimelerle oynanan oyun, kafiyeli ve ritmik sözler, oyunda ebeyi belirlemek için söylenen çocuksu şarkılar, olarak ele açıklanmaktadır. Ülkemizde ise çocuk oyunları yanı sıra masalların girişinde, saz şairlerinin deyiş yarışında ve orta oyununda kullanılan ölçülü ve kafiyeli sözler de tekerleme kapsamında ele alınmaktadır.

1.2.Özellikleri

Tekerlemelerin ülkemizde eski ve köklü bir geçmişi vardır. Türk edebiyatında çok eski yıllardan bu yana tekerleme örneklerine rastlanmaktadır. Örneğin Divanü Lügati't Türk'te çeşitli tekerlemeler bulunmaktadır. Bunlar nesiller boyu aktarılmaktadır. Günümüzde çeşitli törenlerde, ramazan ve kandil günlerinde, karagöz, ortaoyunu ve meddah hikâyelerinde güzel ve hoş tekerlemeler söylenmektedir. Bazı yörelerde halk âşıklarının törenlerde karşılıklı atışmaları, birbirlerine verdikleri hazır cevaplar da tekerleme türüne girmektedir. Geçmişten günümüze kadar gelen bu tekerlemeler, sözlü gelenekle aktarılan bir miras, zengin bir söz hazinesi oluşturmaktadır. Aynı zamanda Türkçenin ses ve söz zenginliğini yansıtmaktadır. Genellikle yazarları bilinmemektedir. Masal tekerlemesi, oyun (çocuk) tekerlemesi, zor söylenen tekerlemeler gibi türleri vardır. Bunların içinde en zengini çocuk tekerlemeleridir.

Çocuk tekerlemeleri, benzer ses, hece ve kelimelerin tekrarıyla oluşan ve kulağa hoş gelen sözlerdir. Bunlar çeşitli melodilere ve içeriğe sahip zengin bir metin kaynağı oluşturmaktadır. Kısa olması, sözel ritmi, eş ve zıt sesleri içermesi nedeniyle ilkokuma yazma öğretimi derslerinin önemli bir aracıdır. Öğrencilerin sesleri tanınması, seslerle harfleri ilişkilendirmesi ve dil becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır (Danielson, 2000). Çoğu ülkede öğrencilere sesleri öğretirken tekerlemelerden yararlanılmaktadır. Sözlerinin kısa olması, benzer ses, hece ve kelimelerin tekrarlanması nedeniyle çocuklar tarafından kolay öğrenilmekte ve söylenmektedir. Bu nedenle ilkokuma yazma öğretimi ve dil derslerinde sık kullanılmaktadır. Son yıllarda yabancı dil derslerinde de yararlanılmaktadır.

Tekerlemenin bir başka özelliği de çocuk oyunlarının temel aracı olmasıdır. Oyunda ebe veya eş seçilecek kişiye karar vermek, neşeli vakit geçirmek için kullanılmaktadır. Çocuk tekerlemeleri genellikle ritmik bir yapıya sahiptir. Dilin şiirsel ve eğlenceli yönünü yansıtmaktadır. Kısa bir olay anlatılmakta, söylerken çocuksu bir müzik dili kullanılmakta ve ritmik fiillere el kol hareketleriyle eşlik edilmektedir. Bazı kelimelerdeki sesler ve heceler

uzatılmakta veya tekrarlanmaktadır. Yani hem sözlerle hem de fiziksel hareketlerle oyun oynanmaktadır. Oyun sırasında çocuklar tekerlemeleri zevkle ve isteyerek söylemekte, tek başına veya grupta birlikte tekrarlamakta ve kısa sürede ezberlemektedir. Bu durum çocukların dil becerileri ile beden hareketlerini eşleştirmesi ve birlikte geliştirmesini sağlamaktadır (Gauthier & Lejeune, 2008,s.417).

Çocuk tekerlemelerinde sözlerin yanı sıra anlam da önemli olmaktadır. Bilindiği gibi çocuk tekerlemelerinde genellikle ses ve kelimelere ağırlık verildiğinden anlam ikinci planda kalmaktadır. Bazı tekerlemelerde mantıklı bir anlam, içerik veya süreç bulunmamaktadır. Bu duruma dil öğretim sürecinde dikkat edilmektedir. İlkokul ders kitaplarında olabildiğince anlamlı tekerlemelere yer verilmektedir. Çünkü çocuklar tekerlemelerle eğlenmekte, düşünmekte, dil ve düşünce ilişkisini keşfetmekte, dilin gizemli dünyasına girmektedir. Tekerlemeler çocukların akıcı dil becerilerini geliştirme ve sözel belleklerini güçlendirmeye doğrudan katkı sağlamaktadır. Hatta tekerleme aracılığıyla bir varlığın, olayın veya kavramın çağrışım yoluyla özelliklerini keşfetmekte ve giderek zihinsel sözlüğünü zenginleştirmektedir. Bu açıdan tekerleme seçiminde anlama da önem verilmektedir.

1.3.Tekerleme Türleri

Tekerlemelerin zengin ve çeşitli olması nedeniyle bazı gruplama çalışmaları yapılmıştır. Ülkemiz kaynaklarında tekerlemeler genel olarak üç grupta toplanmaktadır. Bunlar oyun, masal ve zor söylenen tekerlemeler şeklinde sıralanmaktadır. Bazı ülkelerde ise yetişkin ve çocuk tekerlemeleri olmak üzere iki grupta ele alınmaktadır. Bunlar aşağıda verilmektedir.

3.1.Oyun Tekerlemeleri: Çocukların oyunlarda söylediği tekerlemelerdir. Bu tekerlemeler oyun kurma, oyunu yönetecek kişiyi seçme (ebe) veya oyundan çıkarılacak kişiyi belirlemek için kullanılmaktadır. Tekerlemenin son kelimesi kime gelirse o kişi ebe veya oyun lideri olmaktadır. Ya da oyundan çıkması gereken kişi çıkarılmaktadır. Buna gösterme ya da ayıklama yöntemi de denilmektedir. Bustarret'e göre oyun tekerlemelerinde genellikle ebe seçme, bazı çocukları oyuna alma veya çıkarma işlevi öne çıkmaktadır (Bustarret, 1975). Örneğin "Ebe ebe gel bize, Uzaktan vur elimize, Eğer vuramazsan, Ebesin ebe," Ooooo, İğne iplik, Derme diplik, Çelik çubuk, Sen bu oyundan çık." gibi tekerlemeler bunlardan bazılarıdır.

3.2. Masal Tekerlemeleri: Bunlar halk masalları, gerçekçi veya olağanüstü masallar vb. hikâyelerde karşımıza çıkmaktadır. Masalı anlatan kişi masala başlamadan önce çok mantıklı olmayan, karmaşık, birbirine zıt ve şaşırtıcı, ilgi çekici giriş cümleleri kullanır. Bunlar ölçülü,

kafiyeli, şiir ve nesir karışımı sözlerdir. Örneğin " *Bir varmış bir yokmuş. Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, ben anamın beşiğini tıngır mingır sallarken*" gibi.

3.3. Söylenmesi Zor Tekerlemeler: Bunlar birbirine eş veya zıt seslerden oluşan, söylenmesi dikkat gerektiren tekerlemelerdir. "*Şu köşe yaz köşesi şu köşe kış köşesi, Yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, yoksa sarımsaklamadan mı saklasak*" gibi.

2.Çocuk Tekerlemeleri

Tekerlemeler içinde en zengin olanı çocuk tekerlemeleridir. Bunlar benzer ve zıt seslerin, hece ve kelimelerin tekrarıyla oluşan ve kulağa hoş gelen metinlerdir. Çocuk tekerlemeleri eskiden oyun amaçlı ele alınıyor, eğitim çalışmalarında yer verilmiyordu. Ancak günümüzde eğitim boyutu üzerinde de durulmakta, hem eğitim hem de oyun amaçlı ele alınmaktadır. Çocuklarda dil, zihin, sosyal, duygusal, fiziksel olmak üzere çeşitli becerileri geliştirmek için kullanılmaktadır. Bunlar hem işlevsel, hem yararlı hem de eğlenceli etkinlikler olarak görülmektedir. Çocuk tekerlemeleri çok çeşitli ve zengin bir kaynaktır. Bu nedenle sayısal, tematik, akıcı ve ritmik, oyun, diyalog, zaman ve mekân, doğa ve çevre, hayvan, meyve tekerlemeleri gibi başlıklar altında toplanmaktadır (Gauthier & Lejeune, 2008,s.416). Bunlar aşağıda çeşitli örneklerle açıklanmaktadır.

2.1.Sayısal tekerlemeler: Çocukların sayıları öğrenmesi, önemini keşfetmesi, kullanması ve zihnine yerleştirmesine yönelik tekerlemelerdir. Tremouroux-Kolp'e göre sayısal tekerlemeler çocukların sayı ve matematik becerilerine önemli katkılar sağlamaktadır Tremouroux-Kolp,1997). Bu tür tekerlemelerden bazı örnekler şöyledir:

SIFIR

Top olsa tutulmaz,
Simit olsa yutulmaz.
Fısıl fısıl fısıldar,
Sayılara sayı katar.
Adı sıfırdır, sıfır.

BÖREK

Bir, iki, üç, dört, beş, altı, yedi,
Bunu sana kim dedi?
Diyen dedi on yedi,
Börekleri kim yedi?

CAM

Bir cam, iki cam,
Üç cam, dört cam,
Beş cam,altı cam,
Yedi cam,sekiz cam,

Dokuz cam,on cam,
Bu benim amcam.

2.2.Tematik tekerlemeler: Farklı konularda kısa bilgileri içeren tekerlemelerdir. Çocukların bazı konulara dikkatini çekmek, bilgi vermek ve çeşitli kelimelerle zihinsel sözlüğünü zenginleştirmeye yöneliktir. Konulu aynı zamanda ritmik olan bu tekerlemeler, kelimelerin yeri değiştirilerek veya tekrarlanarak söylenmektedir. Eğitim, temizlik, spor gibi çeşitli konuları içermektedir.

ALFABE

A a a, b b b
A b, a b,
Oku, oku yaz.
Alfabe alfabe.

ÇOCUK

Ağzım minnacık
Burnum hokkacık
Yanaklarım elmacık
Gözlerim boncuk
Benim adım çocuk

TEMİZLİK

Ellerim tombik tombik,
Kirlenince çok komik.
Kirli eller sevilmez,
Güzelliği görülmez.
Dişlerim bakım ister,
Hele saçlar, hele saçlar,
Uzayınca tırnaklar,
Kirlenince kulaklar
Bize pis derler, pis derler.

ARABA

Araba geliyor,
Düdüğünü çalıyor,
Lastik patladı,
Şoför atladı.

TOP

Bir, iki, üç,
Söylemesi güç,
Sana verdim bir elma,
Adını koydum Fatma.
Hop hop hop,
Altın top.

2.3.Oyun tekerlemeleri: Oyun oynamak, oyunda ebe ve eş seçmek için söylenmektedir. Bu tekerlemelerin son kelimesine isabet eden kişi ebe veya oyun lideri olmakta, ya da oyundan

çıkarılmaktadır. Oyun tekerlemeleri çocukların dil, beden, parmak, el, diz gibi organlarını birlikte kullanmalarını sağlamaktadır. Lescout'a göre bu tekerlemeler çocukların ritim, hareket ve sesleri birleştirmesine yardım etmektedir (Lescout, 1985).

EBE

Oooo!..
Bağa girdim, üzüm kestim.
Bağ bizim, bahçe bizim.
Bu oyunda ebe kim?

LEYLEK

Leylek leylek havada,
Yumurtası tavada.
Söyle gelsin ot yesin
Ot yemezse et yesin
Ebemizi tez seçsin...

Oooo!..

Çift sıra olalım,
Eşimizi bulalım
Topu atıp havaya
Ebemizi vuralım...

PEKMEZ

Dolapta pekmez yala yala bitmez
Aşçecik cik cik cik,
Fatmacık cık cık cık,
Sen bu oyundan çık.

Oooo!..

İğne battı, canımı yaktı
Tombul kuş
Arabaya koş
Arabanın tekeri
İstanbul'un şekeri
Hap hup, altın top
Bundan başka oyun yok.

KÜÇÜK DOSTUM

Küçük dostum gelsene
Ellerini versene
Ellerimizle şap şap
Ayaklarımızla rap rap
Bir şöyle, bir böyle
Dans edelim seninle.

2.4.Diyalog tekerlemeleri: Karşılıklı konuşma şeklinde söylenen tekerlemelerdir. Bu tekerlemeler soru-cevap olarak yürütülmekte ve sorgulayıcı bir içeriğe sahip bulunmaktadır. Sorulara verilen cevaplar olumlu, olumsuz veya şaşırtıcı olabilmektedir. Çeşitli bilgi, düşünce ve yorumlar içermekte, çocukları düşünmeye yöneltilmektedir. Aynı zamanda konuşma becerilerini

geliştirmeye yönelik bu tekerlemeler birkaç kişiyle çiftler halinde ya da tek olarak söylenmektedir (Chahinez, 2015).

TAVŞAN

Kapıdan tavşan geçti mi? -Geçti
 Tuttun mu? -Tuttum
 Kestin mi? -Kestim
 Tuzladım mı? -Tuzladım
 Pişirdin mi? -Pişirdim
 Bana ayırdın mı? -Ayırdım
 Hangi dolaba koydun? -Çık çık dolaba koydum
 Haydi, al getir. -Getiremem
 Neden getiremezsin? -Kara kediler yemiş.
 Vay vay vay, -Miyav miyav.

KOMŞU

-Komşu, komşu! -Hu, hu!
 -Oğlun geldi mi? -Geldi
 -Ne getirdi? -İnci, boncuk.
 -Kime, kime? -Sana, bana.
 -Başka kime? -Kara kediye.
 -Kara kedi nerede? -Ağaca çıktı.
 -Ağaç nerede? -Balta kesti.
 -Balta nerede? -Suya düştü.
 -Su nerede? -İnek içti.
 -İnek nerede? -Dağ kaçtı.
 -Dağ nerede? -Yandı, bitti kül oldu.

2.5.Zaman ve mekân tekerlemeleri: Çocuklara zaman, mekân gibi temel kavramları öğretmeye ve zihninde yerleştirmeye yönelik tekerlemelerdir. Saat, günler, aylar, vakit gibi konuları içermektedir. Gagnard'a göre bu tür tekerlemelerin çocukların zaman ve mekân kavramını öğrenmelerine önemli katkıları bulunmaktadır (Gagnard, 1977).

SAAT

Kızın adı neşe
 Saat geliyor beşe
 Bir, iki, üç, dört, beş.

GİTTİM UZ GİTTİM

Az gittim uz gittim.
 Dere tepe düz gittim.
 Çayır çimen geçerek,
 Lale sümbül biçerek,
 Soğuk sular içerek,
 Altı ayla bir günde,
 Bir arpa boyu yol gittim.

AYDEDE

Aydede, aydede
 Evin barkın nerede?
 Gökyüzünde.
 Gökyüzünün neresinde?

Yıldızların arasında.
Oradan bana baksana
Birazcık bana el sallasana.

AYLAR

Masal masal maliki,
Saydım baktım on iki.
Ocak, Şubat, Mart,
Sözünü iyi tart.
Nisan, Mayıs, Haziran,
Çalışkanlara hayran.
Temmuz, Ağustos, Eylül,
Kimi düldül, kimi bülbül.
Ekim, Kasım, Aralık,
Süt içelim lık lık.
Allı pullu aylar,
Birbirini kovalar.

2.6.Akıcı ve ritmik tekerlemeler: Bunlar sesleri uzatarak, tekrarlayarak, benzer ve zıt sesleri birleştirerek söylenen tekerlemelerdir. İlkokuma yazma öğretiminde sesleri öğretme, telaffuz çalışmaları yapma, konuşma becerilerini geliştirme açısından çok yararlı tekerlemelerdir. Seslere ağırlık verildiğinden bazen anlam ikinci planda kalmakta, hatta anlamsız olabilmektedir. Genellikle "Ooooooooo, iiiiiiiii gibi seslerle başlamaktadır.

PİTİ PİTİ

Ooo,o piti piti,
Karamela sepeti,
Terazi lastik,jimnastik,
Biz size geldik, bitlendik.
Hamama gittik, temizlendik.
Dik, dik, dik,
Son dersimiz matematik.

ÜŞÜDÜM

Üşüdüm üşüdüm,
Daldan elma düşürdüm,
Elmamı yediler,
Bana cüce dediler.
Cücelikten çıktım,
Ablama gittim.
Ablam hasta,
Çorbası tasta.
Alçık, balçık,
Sen bu oyundan çık.

Oooo...

Portakalı soydum
Başucuma koydum
Ben bir yalan uydurdum
Duma duma dum
Kırmızı mum
Ben bir yalan uydurdum.

İNCİ

İnci minci,
Kim birinci?
Çarşıdan aldım bir inci.
Benim babam demirci.

TEKERLEME

Tek tek tekerleme,
Üstü kaymak şekerleme,
Dereye düşme çok soğuk,
Söyle bana çarçabuk.

2.7.Doğa ve çevre tekerlemeleri: Çocukların doğa ve çevreye yönelik ilgi ve dikkatlerini içeren tekerlemelerdir. Yağmur, rüzgâr, güneş, ay gibi doğa ve çevre konuları ele alınmaktadır.

YAĞMUR

Yağ yağ yağmur,
Teknede hamur,
Bahçede çamur,
Ver Allah'ım ver,
Sicim gibi yağmur.

GÜNEŞ

Açıl perde, açıl perde.
Güneş nerede?
Saklanmış.
Bizi unutmuş.
Hayır,
Onu bulut yutmuş.

AY DEDE

Ay dede, ay dede
Evin barkın nerede?
İnce belde.
İnce belin neresinde?
İki dağın arasında.

KARDAN ADAM

Kardan adam, kardan adam!
Senden korkmaz benim babam.
Süpürge var süpürmezsin,
Etrafını hiç görmezsin.
Ağzın burnun kızarmış,
Sanki çok soğuk varmış.
Haydi haydi yürüsene,
Hah hah diye gülsene.

2.8.Hayvan tekerlemeleri: Çocukların hayvan sevgisi ve ilgisine yönelik tekerlemelerdir. Bunlar hayvanların bazı özelliklerini içeren kısa metinlerdir. Genellikle çocukların yakın çevrelerinde gördükleri veya etkilendikleri hayvanlarla ilgilidir. Örneğin kuzu, kedi, leylek gibi.

KUZU

Kuzu kuzu me,
Bin tepeme
Haydi gidelim,
Ayşe teyzeme.

KEDİ

İğnem düştü yakamdan,
Kedi geldi arkamdan,
Gelme kedi gelme,
Annem bakıyor balkondan.

ÖRDEK

Çık çıkalım çayıra,
Yem verelim ördeğe.
Ördek yemi yemeden,
Ciyak ciyak demeden.

KELEBEK

Ah ne süslü bebek,
Üstü mavi al benek.
Aman tutsam şunu ben,
Hemen uçup gitmeden.

LEYLEK

Leylek leylek lekirdek,
İki dirhem bir çekirdek.
Lak lak eder kuş dilince,
Göçüp gider güz gelince.
Yedi iklim dört bucak,
Gezip tozar şen şakrak.

TAVŞAN

Uçan kuşla yarışır,
Bazen akli karışır.
Dağdan taştan iner,
Çalı dibine siner.
Bizim minik tavşan,
Yaman mı yaman.

AYI

Ayı beni korkuttu.
Kulağını sarkıttı.
Elma verdim yemedi.
Sakız verdim çiğnedi.
Hap hup kırmızı top.

2.9.Meyve tekerlemeleri: Sevilen meyveleri ve özelliklerini içeren tekerlemelerdir.

Meyvenin temel özellikleri hakkında kısa bilgileri içermekte ve akıcı bir dille söylenmektedir.

İNCİR

Dal ucunda torbacık,
İçi dolu helvacık.
Yemesi ballı incir al,

Ağzına bal akar bal.
Yaş incir, kuru incir,
Tadını yiyen bilir.

ÜZÜM

Eğri büğrü dalı var,
Şeker şerbet balı var.
Süzüm süzüm süzülüyor,
Ben yemesem üzülüyor.
Yüzü gözü altın üzüm,
Sevilmez mi iki gözüm.

ARMUT

Armut dalda bir iki,
Tek tek saydım on iki.
Hey Mahmut,
Bal gibi tatlı armut.
Armudu taşıyalım,
Yemeye başlayalım.

FINDIK

Tombul tombulcuk,
İçi katık, dışı kabuk.
Kilitli sandık açılsın,
Fındıklar saçılsın.
Hem besler, hem ısıtır,
Yiyelim çıtır çıtır.

3. Tekerlemelerin Rolü

Çocuk tekerlemelerinin çeşitli rolleri vardır. Bunlar sosyalleştirme, güven verme ve güdüleme gibi sıralanmaktadır (Chahinez, 2015). Bunlar içinde duygusal ve güven verici rolü öne çıkmaktadır. Tekerlemeler öğrencilerin öğrenme sırasında kimliğini keşfetmesine izin verir. Onlara kelimelerle nasıl hareket edileceğini öğretir. Çocuklara güven verir, okul etkinliklerini takip etmeye yardımcı olur ve zevk almalarını sağlar. Tekerlemelerin çeşitli rolleri aşağıda verilmektedir.

3.1. Sosyalleştirme rolü: Çocuk tekerlemeleri, oyunda ebe ya da grup liderinin nasıl hareket edeceğini ve hangi işlemleri yapacağını belirler. Oyunda ebe tekerlemelerle sunum yapar, oyun sırasını belirler, eş seçimi yapar ve bazılarını oyundan çıkarır. Böylece oyunu tekerlemelerle yönetir. Diğer çocuklar bu kurallara itiraz edemez, uyarlar. Tekerleme çocukların oyuna etkili ve başarılı bir katılımını sağlar. Oyunda farklı konuşmalar ve şarkılar için model olur. Çocukların bir araya gelmesini ve birlikte kurallara uymasını sağlar. Bazıları ebe ya da grup lideri olmak için çabalar. Bunun için bütün tekerlemeleri öğrenir. Bu tür etkinlikler çocukların sosyalleşmesini sağlamaktadır (Lescout, 1985). Kempemeers'in araştırmalarına göre

tekerlemeler sahip oldukları bu tür özellikleri nedeniyle çocukların sosyal etkinliklerini zenginleştirici olmaktadır (Kempemeers, 2005).

3.2. Güven verme rolü: Okulda tekerleme ve sesli oyunlar çocukların kendilerine güven geliştirmelerine yardımcı olur. Oyunda nasıl hareket edeceklerini keşfetme fırsatı verirler. Tekerleme oyunları çocuklara neşe ve zevk verir, dil gelişimine yardımcı olur. Tekerlemeler öğrencilerin kendine güvenmelerine yardımcı olur. Öğrenciler kendilerini daha rahat ifade ederler. Sınıfta şarkı söyleme veya oynama konusunda çekingen öğrencileri rahatlatır. Gruba ve oyuna katılmalarını sağlar. Tekerleme tekrarlandıkça, çocuklar kendilerini güvende ve rahat hissetmekte, giderek ortama uyum sağlamaktadır. Kısaca tekerleme çocukları hem eğlendirmekte hem de kendilerine güven duymalarını sağlamaktadır. Ayrıca sözleri tekrarlama, şarkı gibi söyleme, el kol hareketleri, ritimlerle sözlere eşlik etme, sallanma, eğlendirme, sakinleştirme, güven verme gibi bir dizi işlevi yerine getirmektedir. Ayrıca çocukların duygularını ifade etmelerine ve rahat iletişim kurmalarına izin vermektedir.

3.3. Güdüleme rolü: Çocuk tekerlemeleri, öğrencinin daha bilinçli ve aktif olmasını, sorumluluk üstlenmesini, ebe ya da grup lideri rolünü oynamasını sağlar. Girişimciliğe ve eğitime güdüler. Eğitim sürecinde öğretmenin öğrencileri motive ettiği önemli bir faaliyettir. Tekerleme birçok öğrenci için bir kurtarma aracıdır. Aslında tekerleme ya da şarkı söylemek her şeyden önce bir ifade aracıdır. Öğrencinin sesine ve dolayısıyla duygularına hâkim olmayı öğrenmesini sağlar. Ancak ses, çok samimi olsa bile ayrıcalıklı bir iletişim aracıdır. Duyguları yansıtır ve genellikle öğrencinin duygularını ortaya çıkarır. Şarkı söylemek, sesinizle oynamak cesaret gerektiren bir etkinliktir. Çünkü öğrenciler çoğu zaman yarı sesli veya uğultu halinde ses çıkarırlar. Nefesi yönetmek daha rahat ve sakin olmayı sağlar. Kısaca tekerleme beden dili, gülümseme, el kol hareketleri ve çeşitli seslerle yaratıcılık becerilerini geliştirmektedir (Chahinez, 2015).

4.Tekerlemelerin Yararları

Günümüz araştırmaları tekerlemelerin çocuklarda dil, zihin, sosyal, duygusal ve fiziksel becerileri geliştirme açısından önemli yararları dile getirilmektedir (Gauthier & Lejeune, 2008). Tekerleme, seslendirme ve ifade örnekleriyle öğrencilerin sözlü dili öğrenmelerini kolaylaştırmakta ve onlara model olmaktadır. Tekerlemenin öğretim, dil, zihinsel ve sosyal gelişim açısından önemli görülen bazı yararları aşağıda açıklanmaktadır.

4.1.Eğitim Açısından Yararları: Tekerlemenin öğretim açısından yararları üç başlık altında toplanmaktadır. Bunlar şöyle sıralanmaktadır.

İlkokuma yazma öğrenmeyi kolaylaştırır. İlkokula başlayan öğrenciler için tekerleme söyleme önemli bir etkinliktir. İlkokuma yazma sürecinde tekerlemeler hem öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine hem de bunların öğretmen tarafından izlenmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Öğrenciler tekerlemelerle sesleri tanıma, tekrarlama, uzatma, birleştirme, hece ve kelimeleri tanıma, vurgu ve tonlama yapma gibi becerileri geliştirmektedir (Danielson, 2000). Bu durum giderek akıcı okuma ve anlama becerilerine katkı sağlamaktadır.

Bağımsız ve aktif öğrenmeyi sağlar. Tekerleme ile öğrenci kendini izler, söylediklerini kontrol eder ve yönlendirir. Bu işlem öğrencinin dikkatini geliştirmesine, tekerleme sözlerine ve oyundaki etkinliklere yoğunlaşmasına, kendine güvenmesine katkı getirmektedir. Tekerleme öğrencilerin çeşitli bilgileri öğrenme, çok yönlü düşünme ve bakış açısını genişletmeye yardım etmektedir.

Öğrenmeye yönlendirir. Tekerlemenin sözleri öğrencilerin çeşitli konulara ilgi duymasını sağlamakta, konuşma isteği oluşturmakta, düzgün ve akıcı konuşmaya yardım etmektedir. Tekerlemeyle öğrenciler kendilerini daha kolay ifade etmekte ve öğrenmeye yönelmektedir. Derslerdeki etkinliklere daha kolay katılmasını sağlamakta ayrıca öğrencilerde girişimcilik ve yaratıcılığı geliştirmektedir.

4.2. Dil Gelişimine Yararları: Tekerlemenin çocukların dil gelişimine yararları aşağıda verilmektedir (Lescout, 1985).

Dinleme ve konuşma becerilerini geliştirir. Tekerleme söyleme öğrencinin kendi sesi ve sesinin özellikleri hakkında bilgi edinmesini, sesini ve ses tonunu tanımasına, ses yüksekliğini ayarlamasına, vurgu ve tonlamayı öğrenmesine katkı sağlar. Öğrenci giderek vurgu ve tonlama becerilerini ilerletmekte ve konuşma sırasında uygulamaya başlamaktadır. Böylece geliştirdiği becerileri okuma, dinleme ve konuşma etkinliklerinde kullanmaktadır.

Kendini ifade etme becerilerini kolaylaştırır. İlkokul öğrencilerine tekerleme söylerken bazı teknikler de öğretilmektedir. Bunlar noktalama kurallarına dikkat etme, müzikal bir sesle söyleme, önemli yerleri vurgulama, soru sorar gibi seslendirme gibi sıralanmaktadır. Bu teknikler öğrencinin grup karşısında sunu yapmasını, kendini daha iyi ifade etmesini, drama, piyes, tiyatro ve oyun gibi etkinlikleri yönetmesini kolaylaştırmaktadır.

4.3. Zihin Gelişimine Yararları: Tekerlemenin öğrencilerin zihin gelişimine çeşitli yararları vardır. Tekerlemelerin sözlerini öğrenme, bunları zihne yerleştirme, dikkatli biçimde söyleme,

sık sık tekrarlama gibi etkinlikler çocukların zihinsel becerilerini geliştirici olmaktadır (Bustarret, 1982). Bunlar aşağıda açıklanmaktadır.

Dikkati geliştirir. Tekerlemeleri öğrenmek ve söylemek öğrencilerin ses, hece ve kelimelere dikkat etmelerini ve bunları iyi tanımlarını zorunlu kılmaktadır. Tekerleme sözlerini seslendirirken vurgu ve tonlama kurallarına da uymalarını gerektirmektedir. Bu süreçte uygulanan kuralları kontrol etmek için dinlemek zorunlu olmaktadır. Ayrıca tekerlemedeki anlam zincirini izlemek ve anlaşılabilir anlamları zihinde yapılandırmak gerekmektedir. Bütün bu işlemlerle etkinlikler öğrencilerin sürece dikkat etmelerini ve üst düzey dikkat becerilerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Bu durum okuma, yazma, konuşma sürecine de yansımakta ve dil becerilerini de geliştirici olmaktadır.

Anlama becerilerini geliştirir. Anlama becerilerini geliştirmede bilmece, bulmaca ve tekerlemelerin önemli bir rolü vardır. Özellikle tekerlemeler, öğrencinin oyun sırasında aktif olması, metindeki sözleri dikkatle izlemesi, heyecan duyması, ipuçlarını yakalaması, soruların cevabını bulması ve ayrıntıları anlamasına yardım etmektedir. Özellikle oyun sırasında grupta birlikte tekerleme söyleme, öğrencilerin sözlerdeki ayrıntıların anlamına daha kolay ulaşmalarına yardım etmektedir. Kısaca tekerleme öğrencilerde anlamayı geliştirme ve anlamı zihinde yapılandırmaya önemli yararlar sağlamaktadır.

Sesli düşünmeyi geliştirir. Tekerleme oyun sırasında yüksek sesle söylenmektedir. Çocuklar bir taraftan oyun oynamakta bir taraftan da tekerleme söylemektedir. Bu işlemler öğrencilerde sesli düşünmeyi geliştirmektedir. Sesli düşünme daha çok işbirlikli öğrenmede, sorun çözme ve sorgulamada kullanılmaktadır. Bu teknikte bireyler bir problemi çözerken ne düşündüklerini, uygulayacakları aşamaları, kullanacakları yöntem ve teknikleri yüksek sesle dile getirmektedirler. Yüksek sesle düşünen bireyler hataları daha kolay fark etmektedirler. Araştırmalar sesli düşünen öğrencilerin problem çözmede daha başarılı olduklarını göstermektedir. Kısaca tekerleme öğrencilerde sesli düşünme alt yapısını hazırlamaktadır (Güneş, 2019,s.222).

4.4. Psiko-Sosyal Gelişime Yararları: Tekerleme öğrencilerin duygusal ve sosyal yönden gelişimlerine de önemli katkılar sağlamaktadır.

Öz güvenini artırır. Billaud-Lecoinet, Ducros, Dupinay-Lemaire ve Ros-Dupont gibi yazarlar öğrencilerin toplum önünde konuşurken yaşadıkları korkuyu dile getirmektedirler. Bir metni sesli okuyan veya söyleyen öğrenciye bütün dikkatlerin yönelmesi, herkesin bakması utangaç öğrencilerin en önemli sorunu olmaktadır. Bu sorunlar ilkokuma yazma sürecinin

başında önemli bir engel oluşturmakta, çocuklarda öz güven sorunu yaratmaktadır (Ros-Dupont vd.,1999). Yüksek sesle tekerleme söyleyen öğrenciler bu engelleri aşmakta, zamanla titreyerek, kızarak, sallanarak, kesik ve boğuk sesler çıkarmayı bırakmaktadırlar. Kısaca tekerleme öğrencinin kişiliğini geliştirme ve kendine güvenmesine yardım etmektedir (Lescout, 1985).

İletişim ve etkileşimi kolaylaştırır. Tekerleme, öğrencinin arkadaşlarıyla, çevresindeki çocuklarla ve içinde bulunduğu toplulukla iletişim kurmasına yardım eder. Tekerleme söylemek, söylenen tekerlemeyi dinlemek, bu süreçte heyecan duymak, kendi duygularıyla başkalarının duygularını karşılaştırmak, oyunu yönetmek gibi işlemler iletişim ve etkileşimi artırmaktadır. Kısaca tekerlemeler yoluyla öğrenciler arasında iletişim ve etkileşim daha güçlü olmaktadır.

Sosyal etkileşimi artırır: Tekerleme söyleme öğrencilere konuşma zevki vermekte, arkadaşlarıyla kendini karşılaştırmakta, güçlü yanlarını görmekte ve öz güvenini artırmaktadır. Söylenen tekerlemeleri dinlemek, sorgulamak, öğrencinin arkadaşlarıyla zihinsel etkileşime girmesini sağlamakta ve grup içi etkileşimi artırmaktadır. Bu durum öğrencinin bir taraftan kendini yeni bilgilerle geliştirmesini, bir taraftan da başkalarının görüş ve tutumlarını öğrenerek kendisiyle uyumlu hale getirmesini sağlamaktadır (Arfa, 2008). Sonuç olarak tekerlemeler öğrencilerin çok yönlü gelişimlerine önemli katkılar sağlamaktadır.

5. Sonuç

Öğrenciler okulda yeni bilgiler öğrenmenin yanı sıra çeşitli becerileri de geliştirmektedir. Bunlar arkadaşlarıyla birlikte öğrenme, çalışma, ortak kurallara uyma, kendini kontrol etme, sorumluluk alma, paylaşma, etkili iletişim kurma, girişimcilik gibi sıralanabilir. Bu becerileri geliştirmede eğitici oyunların önemli bir rolü ve katkısı bulunmaktadır. Özellikle oyun veya çocuk tekerlemeleri öğrencilerin dil, zihin, sosyal ve fiziksel yönden gelişimine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu durum yani tekerlemelerin önemi ve yararları çeşitli araştırmalarda sık sık dile getirilmektedir.

Ülkemizde 2004 yılından bu yana yeni eğitim yaklaşımlarına dayalı hazırlanan programlar uygulanmaktadır. Bu programlarda öğrencileri geleceğe hazırlamak için temel beceriler ile 21. yüzyılın becerileri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bunun için eğitim sürecinde eğitici oyunlara ağırlık verilmektedir. İlkokuma yazma öğretiminde ise sesleri kazandırmak için tekerlemelerden yararlanılmaktadır. Ders kitaplarında öğretilecek sese uygun tekerlemeler seçilmektedir. Bu uygulamaya diğer derslerde de yer verilmektedir. Böylece öğrenme, düşünme, anlama, sorgulama ve sorun çözme becerileri gelişmiş bireyler yetiştirilmeye çalışılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Arfa, M. (2008). *La lecture à haute voix*, Ministère de l'éducation et de la formation, Direction régionale de Bizerte.
- Bustarret, A. H. (1975). *L'enfant et les moyens d'expression sonore*. Paris: Les Éditions Ouvrières.
- Bustarret, A. H. (1982). *L'oreille tendre, pour une première éducation auditive*. Paris: Les Éditions Ouvrières.
- Cuq, J. P. (2003). *Dictionnaire de didactique du français: Langue étrangère et seconde*, Paris: Clé international.
- Chahinez, D. (2015). Place de comptine dans le manuel scolaire et l'apport de cette dernière a l'apprentissage / enseignement du FLE cas de classe de 4ème AP, (diplôme de Master), Université Abou Bakr Belkaid Tlemcen. Algerie.
- Danielson, E. (2000). *The Importance of Nursery Rhymes*, 02.02.2020 tarihinde <http://www.eric.ed.gov/contentdelivery/servlet/ERICServlet?accno=ED442117> adresinden erişilmiştir.
- Galisson, R. & Coste, D. (1976). *Dictionnaire de didactique des langues*, Paris: Edition Hachette.
- Gagnard, M. (1977). *L'éveil musical de l'enfant*. Paris: ESF.
- Grandcoinq-Joly, G. (2008). *Pour une classe réussie en maternelle*, Paris: Edition Nathan
- Gauthier, J-M. & Lejeune, C. (2008).Les comptines et leur utilité dans le développement de l'enfant, *Neuropsychiatrie de l'enfance et de l'adolescence*, 56 (2008),s. 413-421.
- Güneş, F. (2019). *İlkokuma yazma öğretimi yaklaşım ve modeller*, Ankara: Pegem A Yayınları
- Güneş, F. (2015). "Oyunla Öğrenme Yaklaşımı / Game-Based Learning Approach", *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*,1308- 2140, 10(11),s. 773-786. Doi Number: <http://dx.doi.org/10.7827>
- Kempemeers, V. (2005). La comptine et son utilisation en classe de maternelle. Mémoire de licence en psychologie non-publié, université de Liège, Liège, Belgique.
- Lescout, M. (1985). *Autour des comptines*. Paris: Edition Nathan.
- Ros-Dupont, A., Billaud-Lecoinet, A.-M., Ducros, I. & Dupinay-Lemaire. (1999) *La lecture à haute voix du CP au CM2*, BORDAS.
- Tremouroux-Kolp, O.(1997). *Le chemin des comptines*. Bruxelles: Labor.

Nursery Rhymes

EXTENDED SUMMARY

In recent years, various educational approaches and methods have been applied to provide students with the skills of the 21st century. One of them is the game learning approach. In this approach, various games are used to provide effective and permanent learning for students. Learning and play activities are combined in lessons, students learn by having fun. For this purpose, activities such as fairy tales, riddles, puzzles, rhymes are included. Especially rhymes are used to improve children's language and mental skills. Various rhymes are used for children to be socialized, self-confident and motivated to school work. These make important contributions to developing basic level skills in lessons such as primary literacy teaching and mathematics teaching.

Rhymes are measured and rhyming words used in some literary products, children's games and daily life. There are rhymes in genres such as fairy tales, stories, riddles and folk theater. It is used in the entrance of fairy tales to attract the attention of the audience or reader. In daily life and children's games, it is said to spend joyful time, to improve children's speaking skills, to choose midwives or group leaders in games. Often their authors are unknown. There are types such as fairy-tale rhyme, play (child) rhyme, hard-to-say rhymes. The richest child rhymes are among them.

Child rhymes are words that are formed by the repetition of similar sounds, syllables and words and are pleasant to the ear. These are a rich source of text with various melodies and content. It is an important means of teaching primary reading and writing lessons because of its shortness, verbal rhythm, and mate and opposite sounds. It helps students to recognize sounds, to associate letters with sounds, and to improve language skills. Rhymes are used in most countries when teaching students sounds. It is easy to learn and utter by children because of its short words and the repetition of similar sounds, syllables and words. In recent years, foreign language lessons are also used.

Nursery rhyme is also the main tool of children's games. In the game, it is used to decide the person to be chosen as a midwife or spouse and to spend joyful time. Child rhymes generally have a rhythmic structure. It reflects the poetic and entertaining aspect of language. A short event is told, a childish language of music is used while saying it, and rhythmic verbs are accompanied by gestures. Sounds and syllables in some words are extended or repeated. In

other words, the game is played with both words and physical movements. During the game, the children sing the rhymes with pleasure and willingly, repeat alone or with the group and memorize them in a short time. This enables children to match and develop their language skills and body movements together.

In some of the child rhymes, the meaning remains second because the sounds and words are emphasized. For this reason, rhymes as meaningful as possible can be found in elementary school textbooks. Because children have fun with rhymes, think, discover the relationship between language and thought, enter the mysterious world of language. Nursery rhymes contribute directly to improving children's fluent language skills and strengthening their verbal memory. It even explores the connotations of an entity, event or concept through rhyme and gradually enriches its mental dictionary. In this respect, importance is also given to rhyme selection.

Since child rhymes are a very rich resource, they are divided into several types. These are numerical, thematic, fluent and rhythmic, play, dialogue, time and space, nature and environment, animal, fruit rhymes, etc. It is. Numerical rhymes are rhymes for children to learn numbers, discover their importance and place them in their minds. Thematic rhymes are rhymes containing brief information on different topics. Game rhymes are said to play, select midwives and spouses in the game. Dialogue rhymes are carried out as question-answer and have an interrogative content. Time and space rhymes are rhymes to teach children the basic concepts such as time and space. Fluid and rhythmic rhymes are rhymes spoken by lengthening, repeating sounds, combining similar and opposite sounds. Nature and environment rhymes are rhymes that involve attracting children's attention and attention to nature and the environment. Animal rhymes are short texts containing some features of animals. Fruit rhymes are rhymes that contain the popular fruits and their features.

Child rhymes have several roles. These are socialization, reassurance and motivation. Nursery rhyme telling is an important activity for elementary school students. Nursery rhymes contribute to both students' language skills and their monitoring by the teacher. Students develop skills such as rhymes, recognition, repetition, lengthening, joining, recognition of syllables and words, emphasis and intonation. This situation gradually contributes to fluent reading and understanding skills.

Nursery rhymes do not give students the pleasure of speaking, compare themselves with their friends, see their strengths and increase their self-confidence. Listening and questioning

the rhymes being said enables the student to interact mentally with their friends and increases the interaction within the group. This enables the student to develop himself with new knowledge on the one hand, and on the other hand, to learn others' views and attitudes and to make them compatible with him. As a result, rhymes make a significant contribution to the multidimensional development of students. Nursery rhymes are used to teach sounds in teaching reading and writing. Rhymes suitable for the voice to be taught are selected in the textbooks. Thus, individuals with advanced learning, thinking, understanding, questioning and problem solving skills are tried to be raised.